

Amsterdam, 5 november 2009

Inleiding

Op 3 november 2009 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe Successiewet. De door velen geopperde en gehoopte afschaffing van de Successiewet is niet aan de orde omdat de opbrengsten van circa € 2 miljard niet gemist kunnen worden volgens de staatssecretaris. De voorgestelde wijzigingen moeten verder budgettair neutraal uitwerken. Dit betekent dat enerzijds de belasting op erven en schenken verminderd zal worden en anderzijds het vermogen waarover kan worden geheven, verbreed zal worden door allerlei 'constructies' aan te pakken die momenteel tot vermindering of het niet heffen van schenking- of successierechten kunnen leiden. Verder is de gelegenheid aangegrepen om de wetsbepalingen op een aantal punten te vereenvoudigen en te moderniseren.

De beoogde datum van inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2010. Het wetsvoorstel wordt nu ingediend bij de Eerste Kamer voor schriftelijke behandeling. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste punten uit het wetsvoorstel.

1. Nieuwe terminologie

Op grond van de huidige Successiewet worden drie belastingen geheven:

- a) **Successierecht** over het vermogen dat wordt verkregen bij het overlijden door een inwoner van Nederland.
- b) **Recht van overgang** bij overlijden van niet-inwoners van Nederland die vermogen in de vorm van onroerende zaken of een onderneming in Nederland laten vererven.
- c) **Schenkingsrecht** bij overdracht van vermogen door in Nederland wonende schenkers.

In de nieuwe wet wordt de term successierecht vervangen door '*erfbelasting*' en de term schenkingsrecht door '*schenkbelasting*'.

Het onder b) genoemde recht van overgang komt te vervallen. Dit betekent bijvoorbeeld dat in Nederland geen belasting meer wordt geheven wanneer een buitenlander met een in Nederland gelegen vakantiewoning komt te overlijden.

Herziening Successiewet 2010

2. Tarieven, vrijstellingen

Per 1 januari 2010 gaan de navolgende tarieven gelden voor de erf- en schenkbelasting.

Belaste verkrijging	1. Partners en kinderen	1a. kleinkinderen	2. Overigen
Tussen € 0 en € 118.000	10%	18%	30%
€ 118.000 en hoger	20%	36%	40%

Voor de erfbelasting worden de volgende vrijstellingen voorgesteld

- partners: € 600.000.
- gehandicapten: € 57.000
- (klein)kinderen: € 19.000
- ouders: € 45.000
- overige verkrijgers: € 2.000;

Voor de schenkbelasting gaan de volgende vrijstellingen gelden:

- kinderen: € 5.000 per kalenderjaar met op verzoek een eenmalige verhoging tot € 24.000 voor kinderen in de leeftijd van 18 tot 35 jaar. Deze eenmalige verhoging kan verder worden verhoogd tot € 50.000 indien de schenking is gedaan ter zake van de aankoop van een eigen woning van het kind dan wel wordt gebruikt voor een studie of beroepsopleiding van dat kind
- overige verkrijgers: € 2.000 per kalenderjaar.

3. Partnerbegrip

Het partnerbegrip wordt aangepast. Als partners worden beschouwd gehuwden en ongehuwden die:

1. minimaal 18 jaar zijn
2. samenwonen en ingeschreven op hetzelfde adres
3. een notarieel samenlevingscontract hebben gemaakt waarin een wederzijdse zorgverplichting is opgenomen.
4. voor de erfbelasting minimaal 6 maanden hebben samengewoond.
5. voor de schenkbelasting minimaal 2 jaar samenwonen.

Indien de ongehuwde partners aan bovengenoemde voorwaarden voldoen hebben zij recht op dezelfde tarieven en vrijstellingen voor de erf- en schenkbelasting als gehuwde partners. Op de 3^e voorwaarde geldt een uitzondering indien de ongehuwden gedurende een onafgebroken periode van 5 kalenderjaren voorafgaande aan de schenking of het overlijden een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd. Zij worden dan alsnog als

Herziening Successiewet 2010

partners aangemerkt ondanks dat zij geen notarieel samenlevingscontract zijn aangegaan.

De partner mag in beginsel geen bloedverwant in de rechte lijn zijn (dus geen ouder-(klein)kind relatie). Echter inwonende kinderen die mantelzorg verlenen kunnen onder voorwaarden toch als partner worden aangemerkt.

Ongehuwde samenwoners die nog geen samenlevingscontract hebben en nog niet 5 kalenderjaren samenwonen krijgen tot 1 januari 2012 de tijd om een samenlevingscontract aan te gaan¹, zodat zij alsnog als partner kunnen worden aangemerkt.

4. Vererving en schenking van ondernemingsvermogen en AB-aandelen

De bestaande regeling voor bedrijfsopvolging in geval van schenking of vererving van een (persoonlijke) onderneming of van vermogensbestanddelen die tot een aanmerkelijk belang (AB) in een vennootschap behoren (belangen van 5% of meer) wordt vereenvoudigd en verruimd. Thans is 75% van de waarde van de onderneming of van een AB in een vennootschap die ondernemingsactiviteiten ontplooit, niet belast met erf- of schenkbelasting. Dit percentage wordt opgetrokken.

De vrijstelling bedraagt 100% van de waarde van de onderneming (in de B.V.) tot € 1.000.000 en van het meerdere wordt 83% vrijgesteld. Ondernemingen met een waarde tot € 1.000.000 zijn dus geheel vrijgesteld.

Voor de erf- of schenkbelasting die over het overige verkregen bedrijfsvermogen verschuldigd is, kan rentedragend uitstel voor een periode van 10 jaar worden verkregen. Voor toepassing van bedrijfsopvolgingsregeling bij schenking geldt thans een minimumleeftijd voor de schenker van 55 jaar of de eis dat hij/zij voor minimaal 45% arbeidsongeschikt is. Deze eisen komen te vervallen.

Bij schenking geldt voor toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling dat de schenker de ondernemer al minimaal 5 jaar zelf uitoefende (of de AB-aandelen hield). Bij overlijden geldt een termijn van 1 jaar voor de erflater.

De verkrijger van het geërfde of geschonken bedrijfsvermogen moet de onderneming zowel bij vererving of schenking minimaal 5 jaar voortzetten op straffe van vervallen van de vrijstelling. Naast ondernemingsvermogen en AB-belangen in actieve vennootschappen zullen ook panden die ter beschikking zijn gesteld aan de

---

¹ Volledigheidshalve merken wij op dat het aangaan van een notarieel samenlevingscontract tevens van belang is voor de verdeling van inkomsten en aftrekposten in de inkomstenbelasting. Wij gaan hier niet nader op in.

Herziening Successiewet 2010

vennootschap waarvan de AB-aandelen worden geschonken of vererven, onder de vrijstelling gaan vallen. Tevens wordt voorgesteld dat de vrijstelling kan worden toegepast op preferente aandelen indien deze in het kader van een bedrijfsopvolging zijn verkregen. Aangekondigd is dat in het Belastingplan 2010 zal worden geregeld dat in geval van schenking van AB-aandelen van een vennootschap met een materiële onderneming er een mogelijkheid komt om de inkomstenbelastingclaim door te schuiven naar de verkrijgers.

4. ANBI's en SBBI's

Een instelling die door de belastingdienst is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) is vrijgesteld van erf- en schenkbelasting en giften aan een dergelijke ANBI zijn in beginsel aftrekbaar voor de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting. De voorwaarden om aangemerkt te kunnen worden als ANBI worden aangescherpt. Thans is voldoende dat de instelling (veelal een stichting) zich voor minimaal 50% bezig houdt met het algemeen belang (en niet met een particulier belang of belang van een beperkte groep). Voorgesteld wordt nu dat minimaal 90% van de activiteiten gericht moet zijn op het algemeen belang. Door de belastingdienst zal aan de ANBI's een eenvoudig invulformulier gezonden worden, waarin wordt gevraagd of de ANBI's aan het 90% criterium voldoen. Slechts indien wordt aangegeven dat zij hieraan niet meer voldoen, vervalt de ANBI-beschikking. Mogelijk kunnen zij dan wel worden aangemerkt als een zogeheten Sociaal Belang Behartigende Instellingen (SBBI's). Dit zijn instellingen die een sociaal- en particulier belang dienen zoals amateursportverenigingen en dorpshuizen. Bij kwalificatie als SBBI zal een vrijstelling voor de schenk- en erfbelasting gelden. Giftenaftrek in de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting voor giften aan SBBI's zal echter niet mogelijk zijn.

5. Constructiebestrijding en enkele andere voorstellen

Aangezien de huidige Successiewet dateert uit 1956 is er in de loop der jaren een groot aantal estate planningsmaatregelen bedacht die kunnen leiden tot een vermindering of ontgaan van erf- of schenkbelasting. De Hoge Raad heeft in de loop der jaren een groot aantal door de belastingdienst aangespannen rechtszaken ten nadele van de belastingdienst beslist. In het wetsvoorstel worden deze belastingbesparende maatregelen nu wettelijk ongedaan gemaakt.

De belangrijkste zijn:

- Herroepelijke schenkingen: Indien een schenking wordt herroepen wordt in principe de geheven schenkbelasting teruggegeven. Indien de verkrijger tussen het moment van schenking en herroeping een voordeel uit die schenking heeft genoten, zoals dividend of rente, blijft dit voordeel zonder verdere heffing van

Herziening Successiewet 2010

- schenkbelasting na de herroeping bij de verkrijger. Dit ‘tussentijds’ genoten voordeel zal nu worden belast met schenkbelasting.
- Renteloze en laagrentende geldleningen: Indien sprake is van een *direct opeisbare* geldlening binnen de familiesfeer die renteloos is of een lage rente kent, wordt het renteverskil tussen 6% en de bij de geldlening bedongen rente te belast met schenkbelasting. Direct opeisbaar betekent een opeisbaarheidstermijn van korter dan 1 jaar. De betrokkene zal hier zelf aangifte voor moeten doen binnen twee maanden na afloop van het kalenderjaar waarop het rentevoordeel betrekking heeft.
  - Schuldigerkenning uit vrijgevigheid: Een schuldigerkenning uit vrijgevigheid, ook wel bekend als papieren schenking, dient verplicht in een notariële akte te worden vastgelegd. Tevens dient in beginsel 6% rente te worden betaald over het schuldigerkende bedrag.
  - Koop met uitgestelde levering: Indien bijvoorbeeld een woning wordt verkocht voor een vaste prijs maar de feitelijke levering vindt pas na het overlijden van de verkoper, zal de waardestijging in de tussenliggende periode worden belast met erfbelasting.
  - Gesplitste aankoop onroerende zaken: Indien een onroerende zaak gesplitst is aangekocht waarbij de kinderen de hoofdgerechtigheid hebben (bloot eigendom) verkregen en bijvoorbeeld ouders het vruchtgebruik zal de waardetoeename bij overlijden van de vruchtgebruikers belast worden met erfbelasting.
  - Testamentaire regelingen. Sommige testamentaire regelingen maken gebruik van de mogelijkheid om vermogen te splitsen in bloot eigendom en vruchtgebruik zoals het turbotestament of ik-opa regelingen. Hierbij kan een onbelaste waardesprong ontstaan bij het overlijden van de vruchtgebruiker. Die waardesprong zal nu belast gaan worden met erfbelasting. De belastingheffing zal niet plaatsvinden bij het veel gebruikte standaard vruchtgebruiktestament.
  - Vermogensrendementsheffing: Schulden ter zake van successierecht/erfbelasting mogen als schuld in box 3 van de inkomstenbelasting in aanmerking worden genomen.

6. Afgezonderd particulier vermogen

De in het wetsvoorstel begrepen tariefsverlaging zal in hoofdzaak gefinancierd worden door constructies te bestrijden waarbij vermogen in een trust, een Antilliaanse Stichting Particulier Fonds (SPF), Stiftung, Anstalt of ander doelvermogen is ondergebracht. Volgens de staatssecretaris worden deze doelvermogens door belastingplichtigen gebruikt om in Nederland verschuldigde belastingen te reduceren. Dit is de staatssecretaris een doorn in het oog. Voorgesteld wordt om in de Wet op de

Herziening Successiewet 2010

inkomstenbelasting 2001 en de Successiewet een zogeheten afgezonderd particulier vermogen 'APV' te introduceren. De voorgestelde regeling is complex en moet op een aantal punten nog worden uitgewerkt maar de hoofdlijnen zijn de volgende.

Een APV is een afgezonderd vermogen waarmee veelal een particulier (familie)belang wordt beoogd en waarbij geen eigendomsbewijzen (aandelen, lidmaatschapsrechten etc.) voor het afgezonderde vermogen worden uitgegeven. Het gaat dus om afgezonderde vermogens waarop niemand een juridisch afdwingbaar recht heeft. Vermogens afgezonderd in een stichting administratiekantoor waarbij certificaatrechten als eigendomsbewijzen zijn uitgegeven, blijven dus buiten de nieuwe regels.

De meest voor de hand liggende vorm van afzonderen van vermogen in een APV geschiedt via een schenking, maar ook andere vormen van afzonderen tegen onzakelijke voorwaarden worden getroffen door het wetsvoorstel.

Een APV wordt als fiscaal transparant beschouwd wat er toe leidt dat:

- De inbreng van vermogen in een APV in fiscaal opzicht wordt genegeerd. De inbreng is dus niet belast met schenk- of erfbelasting.
- De bezittingen en/of schulden van een APV (en de daaraan gerelateerde opbrengsten en uitgaven) blijven toegerekend aan de inbrenger die daarover dus jaarlijks inkomstenbelasting (Box 3 veelal) moet betalen.
- Tijdens het bestaan van een APV blijven de bezittingen en schulden van het APV toegerekend aan een of meer natuurlijke personen of rechtspersonen.

Als iemand een uitkering krijgt uit een APV, dan wordt dat geacht een schenking te zijn van degene(n) aan wie het vermogen van het APV wordt toegerekend, aan degene die de uitkering krijgt. De familierelatie tussen inbrenger en verkrijger bepaalt dan het toepasselijke tarief van de schenkbelasting.

Wanneer de inbrenger overlijdt dan wordt het vermogen van een APV vervolgens toegerekend aan de erfgenamen, naar de mate waarin zij erven van de inbrenger. De erfgenamen moeten dan erfbelasting betalen over de waarde van het aan hun toegerekende vermogen van het APV.

In verband met de toerekening geldt nog een aantal bijzondere regels die hier verder niet worden uitgelegd.

De belastingdienst krijgt ruimere mogelijkheden om de aanslagen met betrekking tot een APV te innen. Zo kan er beslag worden gelegd op Nederlandse eigendommen van een APV indien verhaal bij de inbrenger of diens erfgenamen niet mogelijk is.

Herziening Successiewet 2010

Contactpersoon: Marcel Oliemans
Tel: 020 5681656 | Fax: 020 - 568 6073 | Mob: 06 22527902
E-mail: marcel.oliemans@nl.pwc.com

Disclaimer

Deze informatie is gebaseerd op het door de Tweede Kamer goedgekeurde wetsvoorstel. Dit wetsvoorstel moet nog door de Eerste Kamer worden behandeld en kan derhalve gedurende dit proces nog wijzigingen ondergaan.